

POSTANOWIENIE

Dnia 7 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z wniosku J. A.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 7 października 2020 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 kwietnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2019 r. oddalił apelację ubezpieczonego J. A. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 23 stycznia 2019 r., którym oddalono odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 24 listopada 2017 r. odmawiającej przyznania ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W wyrokach Sądów *meriti* przyjęto, że z opinii powołanych w sprawie biegłych sądowych z zakresu neurologii, ortopedii, okulistyki oraz medycyny pracy, jak i całokształtu zgromadzonej w sprawie dokumentacji medycznej wynika, iż stwierdzone u ubezpieczonego zmiany chorobowe nie upośledzają funkcji jego organizmu w stopniu pozwalającym na uznanie go za osobę niezdolną do pracy w rozumieniu art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 53, dalej jako ustawa emerytalna). Skoro ubezpieczony nie jest niezdolny do pracy, to tym samym nie spełnia przesłanki niezbędnej do przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy, o której mowa w art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej.

Ubezpieczony zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w całości, wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w innym składzie, a w przypadku stwierdzenia podstaw do tego o uchylenie w całości również wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy temu Sądowi, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy przez ustalenie, że ma on prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy od dnia złożenia wniosku do organu rentowego oraz o zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Skargę kasacyjną oparto na obu podstawach z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., zarzucając naruszenie: 1) art. 13 ust. 1 pkt. 1-2 w związku z art. 12 ust. 1-3 ustawy emerytalnej polegające na pominięciu, że niezdolność do pracy może być częściowa lub całkowita, a przy jej orzekaniu należy wziąć pod uwagę zarówno stopień naruszenia sprawności organizmu, jak i możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, a także możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne - a czynniki te mają wielkie znaczenie dla chorego 55-letniego piekarza, który całe życie pracował jedynie jako piekarz, 2) art. 227 k.p.c. w związku z art. 286 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez brak zbadania, czy skarżący jest niezdolny do pracy nie tylko według opinii biegłych, ale też według kryteriów ustawowych ustalonych w art. 13 ust. 1 pkt. 1-2 ustawy emerytalnej, co miało oczywisty wpływ na wynik sprawy gdyż Sąd orzekł o niezdolności do pracy pomijając wiek, wykształcenie, predyspozycje psychofizyczne oraz możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono „oczywistą zasadnością” skargi, ponieważ „nie można abstrakcyjnie określać niezdolności do pracy całkowitej bądź częściowej bez uwzględnienia specyfiki dotąd wykonywanej pracy, predyspozycji zawodowych i społecznych pracownika-skarżącego oraz uwzględnienia możliwości podjęcia innej, odmiennej czy podobnej pracy zarobkowej”.

Zdaniem skarżącego niezdolność do pracy należy określać w dwóch obszarach: medyczno-biologicznym oraz społeczno-ekonomicznym. Biegli orzekający w sprawie o niezdolności do pracy danej osoby nie mogą ograniczyć się do określenia przeciwwskazań do wykonywania określonego rodzaju pracy (np. pracy przy maszynach w ruchu), powinni zaś w odniesieniu do konkretnej, badanej przez siebie osoby, określić ją według kryteriów ustalonych w art. 13 ust. 1 pkt 1-2 ustawy emerytalnej. W ten sposób sąd i strona wie, czy zgodnie z systemem orzekania o niezdolności do pracy dana osoba ma nadal szanse na aktualnym rynku pracy biorąc pod uwagę jej płeć, wiek, wykształcenie, dotychczasową karierę zawodową i przewidywania na przyszłość, czego w tej sprawie zabrakło.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance oczywistego uzasadnienia skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

W orzecznictwie przyjęte jest, że skarżący powołując się na przesłankę wymienioną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007). Powołanie się na

przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje skarżącego do wskazania, że przesłanka ta wynika zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398³ § 1 k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100 czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Jeżeli więc przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona, powinien on w uzasadnieniu wniosku zawrzeć wywód prawny wskazujący, w czym wyraża się ta „oczywistość” i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia, koncentrując się na wykazaniu kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Natomiast we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

Skarżący nie zdołał wykazać, aby zaskarżony wyrok naruszał art. 13 ust. 1 pkt. 1-2 ustawy emerytalnej w sposób kwalifikowany, a wywody skargi stanowią w istocie wyłącznie polemikę z ustaleniami biegłych w przedmiocie dokonanej przez nich interpretacji wyników badań i wpływu zdiagnozowanych w ich ramach schorzeń na zdolność skarżącego do pracy. W skardze brak stosownego wywodu wskazującego na oczywiste naruszenie powyższego przepisu. Tylko dla porządku godzi się nadmienić, że Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, iż niezdolność do pracy należy określać w dwóch obszarach: medyczno-biologicznym oraz

społeczno-ekonomicznym. Elementem oceny niezdolności do pracy w znacznym stopniu obok kryterium biologicznego (medycznego) jest kryterium ekonomiczne, ponieważ trzeba ustalić realną możliwość zarobkowania w ramach posiadanych kwalifikacji (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 października 2008 r., I UK 106/08, niepublikowany; z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 64/10, LEX nr 653663; z dnia 13 października 2009 r., II UK 106/09, LEX nr 558589). Ustawodawca odróżnia bowiem dwa aspekty niezdolności do pracy, tj. ekonomiczny (obiektywne pozbawienie danej osoby możliwości zarobkowania w drodze wykonywania jakiejkolwiek pracy lub pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji) oraz biologiczny (stan organizmu dotkniętego schorzeniem naruszającym jego sprawność). Dopiero koniunkcja tych dwóch elementów pozwala na uznanie danej osoby za niezdolną do pracy. Powyższe stanowisko ma jednak tę konsekwencję, której nie dostrzega w swoich wywodach skarżący, że nie jest niezdolnością do pracy niemożność wykonywania zatrudnienia spowodowana innymi przyczynami niż naruszenie sprawności organizmu, jak też odwrotnie - nie jest ową niezdolnością biologiczny stan kalektwa lub choroby nieimplikujący wskazanych wyłączeń lub ograniczeń w świadczeniu pracy (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 28 stycznia 2004 r., II UK 167/03, OSNP 2004 nr 18, poz. 320; z dnia 14 czerwca 2005 r., I UK 278/04, LEX nr 375618; z dnia 18 maja 2006 r., II UK 156/05, LEX nr 1001299; z dnia 3 grudnia 2008 r., I UK 54/08, LEX nr 1001284; z dnia 8 czerwca 2010 r., II UK 399/09, LEX nr 611421 i z dnia 24 sierpnia 2010 r., I UK 64/10, LEX nr 653663). Stąd ostateczna ocena, czy ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy musi uwzględniać - zgodnie z art. 12 ust. 1 i 3 oraz art. 13 ust. 1 ustawy emerytalnej - także inne elementy, w tym zwłaszcza poziom kwalifikacji ubezpieczonego, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne. Takich zasad nie można jednak stosować do sytuacji, gdy ubezpieczony jest zdolny do pracy z medycznego punktu widzenia, a więc gdy nie jest spełniony aspekt medyczny (biologiczny). Gdyby przyjąć inaczej, renta z tytułu niezdolności do pracy stałaby się w rzeczywistości świadczeniem podobnym do zasiłku dla bezrobotnych.

Dlatego w sytuacji, gdy z ocenionych jako fachowe i wiarygodne opinie biegłych sądowych wynika, że stan somatyczny ubezpieczonego nie powoduje u niego niezdolności do pracy, niecelowe jest odwoływanie się do okoliczności wymienionych w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2014 r., I UK 396/13, LEX nr 1480058 czy z dnia 29 czerwca 2017 r., III UK 170/16, LEX nr 2338025).

W rozpoznawanej sprawie Sąd Apelacyjny na podstawie zgodnych opinii powołanych w sprawie biegłych ustalił brak niezdolności skarżącego do pracy z przyczyn medycznych. Wobec niespełnienia przez skarżącego kryterium biologicznego (medycznego) badanie wpływu jego wieku, wykształcenia, predyspozycji psychofizycznych oraz możliwości do wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy, czy celowości przekwalifikowania zawodowego było zatem zbędne. W konsekwencji skarżący nie wykazał, aby zaskarżone orzeczenie było dotknięte tego rodzaju kwalifikowaną wadą prawną, która mogłaby być uznana za elementarną lub oczywistą, a która by uzasadniała twierdzenie skarżącego o oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej w zakresie naruszenia wskazanych przepisów.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).